

Bērnu vecāku informētība un attieksme pret vakcināciju Latvijā

*Oksana Martiņuka¹, Ieva Kantšone¹, Irina Lucenko¹,
Juris Perevoščikovs¹, Dzintars Mozgis^{1,2}, Andrejs Ivanovs³*

¹ Slimību profilakses un kontroles centrs, Latvija

² Rīgas Stradiņa universitāte, Sabiedrības veselības
un sociālās labklājības fakultāte, Latvija

³ Rīgas Stradiņa universitāte, Statistikas laboratorija, Latvija

Ievads. Bērnu imunizācija ir visefektīvākais ilgtermiņa vakcīnregulējamo infekcijas slimību profilakses veids. Vecāku lēmumu pieņemšana vakcinācijas jautājumos ir daudzfaktoru komplekss, kuru var ietekmēt arī sociālekonomiskie apstākļi, vecāku zināšanas un attieksme pret vakcināciju, sociālās vides ietekme uz vecākiem, veselības aprūpes un sabiedrības veselības speciālistu sniegtās rekomendācijas.

Darba mērķis, materiāls un metodes. Noskaidrot bērnu vecāku informētību un attieksmi pret vakcināciju.

2015. gadā veiktā pētījumā tika anketēti 1879 vecāki no astoņām Latvijas pilsētām un 50 novadiem. Pētījumam tika atlasīti respondenti, kam bija vismaz viens bērns, jaunāks par astoņiem gadiem. Anketas jautājumi tika iegūti no Eiropas pētījuma VACSATC (*The Vaccine Safety, Attitudes, Training and Communication Project*) validētas anketas. Iegūtie dati tika svērti atbilstoši Latvijas ģenerālkopai un analizēti *SPSS Statistics* un *Microsoft Excel* programmā. Tika izvēlēts 95 % ticamības intervāls.

Rezultāti. Anketējot bērnu vecākus par izmantotajiem informācijas avotiem saistībā ar vakcināciju, tika noskaidrots, ka no visiem respondentiem 64,4 % (95 % TI: 1,6–67,1) atzīmēja ārstniecības personas kā galveno informācijas avotu, turklāt 66 % (95 % TI: 63,2–68,7) bērnu vecāku atbildēja, ka viņi pilnībā uzticas ārstniecības personām. No visiem primāras veselības aprūpes speciālistiem visvairāk vecāki uzticas ģimenes ārstiem. Analizējot respondentu atbildes par apmierinātību ar pieejamo informāciju par vakcīnām un vakcināciju, tika noskaidrots, ka 21,8 % (95 % TI: 17,9–26,1) bija pilnībā apmierināti un 47,7 % (95 % TI: 44,4–51,1) – gandrīz apmierināti ar pieejamo informāciju. Turklāt 30,2 % (95 % TI: 26,4–34,3) respondentu labprāt saņemtu vairāk informācijas par infekcijas slimībām un ar tām saistīto risku. Visbiežāk (24,9 %; 95 % TI: 21,0–29,2) respondenti norādīja, ka viņiem ir nepietiekama informācija par vakcināciju pret b tipa *Haemophilus influenzae* infekciju, cilvēka papilomavīrusu (23,6 %; 95 % TI: 19,6–28,0) un pneimokoku infekciju (21,5 %; 95 % TI: 17,5–25,9).

Aptaujājot respondentus par bērnu vakcinācijas statusu, lielākā daļa norādīja, ka viņu bērns ir vakcinēts pret tām infekcijas slimībām, kuras, viņuprāt, varētu nopietni apdraudēt bērna veselību, – difteriju (89,8 %) un tuberkulozi (88,3 %). Analizējot bērnu vecākus atbildes par vakcinācijas nozīmi un šaubām par vakcinācijas drošumu un efektivitāti, tika noskaidrots, ka no visiem respondentiem 41,8 % (95 % TI: 38,2–45,5) šaubījās par vakcīnas drošumu, 40,9 % (95 % TI: 37,3–44,6) – par vakcīnas efektivitāti un 31,5 % (95 % TI: 27,7–35,6) – par vakcinācijas nepieciešamību. Turklāt tika noskaidrots, ka visbiežāk (81,8 %; 95 % TI: 79,5–84,0) bērnu vecāki bija atteikušies no vakcinācijas pret gripu, rotavīrusu infekciju (71,2 %; 95 % TI: 68,3–74), ērcu encefalītu (43,6 %; 95 % TI: 40,1–47,2), vējbakām (28,2 %; 95 % TI: 24,1–32,6) un pneimokoku infekciju (17,7 %; 95 % TI: 13,3–22,8). Bērnu vecāki, kuri atteikušies no bērnu vakcinācijas, minēja šādus nevakcinēšanas iemeslus: vakcīnas nav drošas un efektīvas; nav informācijas par vakcinācijas nepieciešamību; ārstniecības persona neiesaka vakcinēties; cilvēki, kuriem uzticas respondenti, neiesaka vakcinēties. No visiem respondentiem 54,9 % (95 % TI: 57,8–58,0) nebija pilnīgi pārliecināti, ka arī turpmāk vakcinēs bērnu.

Secinājumi. Iegūtie rezultāti liecina, ka lielākajai daļai bērnu vecāki ir nepietiekami informēti par vakcināciju, kas ļauj secināt, ka ir nepieciešams rīkot izglītojošas kampaņas vecākiem par infekcijas slimībām un ar tām saistīto risku, kā arī organizēt lekcijas par vakcinācijas drošumu un efektivitāti.

Pētījums veikts pēc Slimību profilakses un kontroles centra pasūtījuma.